

Cum putem să-i dezvoltăm gândirea critică copilului preșcolar?

Desigur, prin joc, prin diverse exerciții, situații de probleme. Exercițiul „Frazele absurde” oferă posibilitatea de a sesiza caracterul illogic, incorect, absurd al unor fraze ce nu sunt reale. Iată câteva exemple:

- ✓ Într-o dimineață frumoasă de iarnă, Mihai plecă la pădure după flori și după mure.

Ce nu este adevărat? De ce crezi așa?

- ✓ Fetiță spune: eu am 8 ani, iar fratele meu mai mic are 10 ani.

Ce nu este adevărat? De ce crezi așa?

- ✓ Cineva a cumpărat o pâine, a tăiat-o în două jumătăți egale și mi-a dat mie bucata cea mai mare.

Se poate? De ce nu?

- ✓ Cineva spune: Eu am trei frați: Petre, Sandu și cu mine.

A spus bine? Cum trebuie să spună?

- ✓ Cineva spunea: Drumul ce duce de la casa mea spre oraș coboară mereu, ca și drumul ce vine spre casa mea din oraș.

Se poate? De ce?

- ✓ În ziua în care Ionel a împlinit 10 ani, fratele său mai mare avea 7 ani și 10 luni.

Se poate? Dar cum e corect?

- ✓ Ajungând la fundul mării, un scafandru și –a amintit că a uitat pe mal tubul de oxigen și s-a întors să-l ia.

Se poate? De ce?

- ✓ Vasilică a văzut într-un copac de arțar cum o cioară ciupea cireșele. S-a urcat iute în copac și a mâncat la mere până s-a săturat.

E posibil așa ceva? De ce?

- ✓ Astă-iarnă, Ionel a urcat cu tatăl său în munți. Deodată le-a ieșit în cale un urs care umbla după zmeură.

Ce a greșit, ce nu se poate?

Alcătuirea povestirilor pe baza unor obiecte, la fel, le poate dezvolta gândirea critică copiilor.

Spre exemplu:

"Povestea unui papuc"

Imaginează-ți că ești un papuc. Mergi pe drum și spune cu cine/ce te întâlnești în calea ta, ce obiecte/lucruri, lovești/calci cu papucul. Ce vorbesc oamenii despre faptul că ești rupt, murdar, că calci fără milă plantele și găzele? Cum crezi de ce nu e bine să fii rupt, murdar, să strivești cu papucul florile, găzele? Cum trebuie menținută/păstrată încălțăminte?

„Povestea unui nasture"

Dați-i un nasture cât mai frumos și interesant posibil și rugați copilul să povestească istoria lui: cine a fost stăpânul lui, cum era, de la ce haină este el, cum era haina (culoare, măsură, stofă), ce s-a întâmplat cu haina, cu nasturele, etc.

O metodă frecvent și eficient folosită în scopul stimulării caracterului critic al gândirii este punerea de întrebări și găsirea de răspunsuri, acestea așa-zise întrebări capcană îl pun pe copil în situația de a face corelații, de a supune analizei ideile, cunoștințele proprii și de a judeca obiectiv.

Iată câteva exemple:

- Poate un triunghi să aibă patru colțuri? De ce?
- Poți aprinde un bec ars? De ce?
- Toate camerele au uși? Dar ferestre?
- O bibliotecă conține mai multe cărți sau mai mulți oameni?
- Ai putea rostogoli obiecte pătrate? De ce?
- Poți citi o carte noaptea? De ce?
- Care e mai greu: un camion sau un avion? De ce?
- Poate o barcă să meargă mai repede ca o bicicletă?"

Jocul „**Al patrulea de prisos** ” sau “**Intrusul**”, solicită copilului să observe și să depisteze care din patru desene/obiecte/cuvinte este de prisos/în plus și să spună, de ce este în plus? Cum le numim celelalte trei obiecte printr-un cuvânt?

Alte jocuri ce presupun răspunsuri bazate pe o analiză critică a unui fapt rar întâlnit sau posibil, sunt întrebările de tipul:

- Numai presupune că nu poți rosti cuvinte, nici, scrie, nici desena, timp de o oră? Cum ai comunica? Ce ți-ar produce nemulțămire? Ce ar fi amuzant, dacă ai continua așa timp de o zi?

- Numai presupune că vei zbura pe Lună și poți lua cu tine doar 3 obiecte. Numește, scrie, desenează aceste obiecte, argumentează: de ce anume aceste obiecte?

- Numai presupune că ești prima persoană care te-ai întâlnit cu Omul - Păianjen și poți să-l adresezi 3 întrebări. Care vor fi ele? Compară răspunsurile cu ale altor copii din grupă/familie, membrilor familiei.

- Numai presupune că timp de o oră ai putea fi oricine în lume. Cine ai fi? Ce ai face? De ce?

În diverse etape ale unor activități copiilor li se cere să dea răspunsuri bazate pe o analiză critică a unui fapt rar întâlnit sau posibil, o prezumtivă situație critică întrebările sunt de tipul:

„Ce s-ar întâmpla dacă.....”

.... fiecare legumă ar avea gust de ciocolată?

.... nu ar exista ceasuri?

.... ai putea vedea prin întuneric?

.... nu ar mai exista apă pe pământ?

.... ar fi mereu noapte?

.... roțile mașinilor, autobuselor ar fi de formă pătrată sau triunghiulară?

.... toți oamenii ar semăna între ei?

.... ar fi mereu noapte?

.... n-ar mai exista nici un mijloc de transport? Etc.